

Руслана Лупій
здобувачка першого (бакалаврського) рівня вищої освіти
Науковий керівник: кандидатка філологічних наук, доцентка **Ірина Литвин**
Черкаський національний університет імені Богдана Хмельницького
(Черкаси, Україна)

ПОЛЬСЬКИЙ КОРОТКОМЕТРАЖНИЙ ФІЛЬМ РЕЖИСЕРА А. ПЕТШАКА «JA I MÓJ TATA» ЯК ОБ'ЄКТ УКРАЇНСЬКОГО ПЕРЕКЛАДУ

Мета нашої статті: проаналізувати польський фільм Александра Петшака «Ja i mój tata» як об'єкт власної української версії перекладу.

Для перекладача важливі прагматична конситуативна інформація про об'єкт перекладу – джерельний текст, яка включає знання про ідіостиль автора оригіналу – у нашому випадку, про режисера, «про систему його поглядів й естетичних цінностей, про комунікативно-прагматичну ситуацію, посередником якої є текст» [4, с. 83]; стратегічна, що «визначає основні стратегії та тактики твору; жанрова, що вказує жанрову специфіку тексту» [4, с. 83]. Типологію прагматичної інформації подаємо за класифікацією Ірини Литвин [3, с. 11–12; 4, с. 83].

Об'єктом нашої перекладацької розвідки став короткометражний польський фільм режисера Александра Петшака «Ja i mój tata». Жанр цієї кінокартини визначено як короткометражна драма. За «Енциклопедією сучасної України»: «Короткометражний фільм – це кінокартина, що за тривалістю не перевищує 40 хвилин екранного часу, зазвичай – 10–20 хвилин» [2]. Фільм Александра Петшака «Ja i mój tata» визначено як драму. Великий тлумачний словник української мови дає наступне визначення: «Драматичний фільм, кінодрама – це жанр кіно та телебачення, який переважно характеризується внутрішніми переживаннями героїв, які стикаються з емоційними темами» [1].

Александр Петшак, головний режисер фільму «Ja i mój tata», випускник Варшавської школи мистецтв, член Спілки кінематографістів Польщі. Петшак став відомим завдяки своєму дебютному повнометражному фільму «Mocna kawa wcale nie jest taka zła», що отримав багато нагород як в Польщі, так і за її межами. Короткометражний фільм «Ja i mój tata» Александр Петшак створив у 2017 році в рамках програми Studio Munka «Trzydzieści minut».

Сюжет польського короткометражного фільму «Ja i mój tata» простий: батько головного героя Давіда, страждає від хвороби Альцгеймера. Коли нарешті з'являється нагода відновити відносини сина із батьком, швидко прогресуюча хвороба Едварда стала їм на заваді. Щодня батько забуває все більше із таких цінних для Давіда спогадів, які допомагають заповнити порожнечу з дитинства, адже тільки під час прогресуючої хвороби батько і син почали намагатися знайти спільну мову. Отже, теми короткометражного фільму «Ja i mój tata» Александра Петшака: відносини між батьками і дітьми, проблема життя та смерті, а також питання родинної єдності та самотності. Фільм проливає світло на труднощі, з якими стикаються родини, члени яких страждають від синдрому Альцгеймера.

Перед українським перекладом польського фільму ми визначили деякі проблеми та труднощі польсько-українського перекладу, які впливають на якість і точність перекладу. Перш за все, це різниця культур, оскільки Польща і Україна мають свої культурні особливості та традиції.

Хоча польська і українська мови на перший погляд схожі, вони мають суттєві граматичні відмінності. Так, у процесі перекладу дієслів доводиться додавати особові займенники, які зазвичай опускаються в польській мові, оскільки особа в польських дієсловах виражається в самому дієслові:

«*Nie wiem jeszcze jak wygląda*» («Ja і мój tata») // **Я ще не знаю, як він виглядає** (Переклад українською Р. Лупій).

«*Pozbyliśmy wielu rzeczy...*» («Ja і мój tata») // **Ми позбулися багатьох речей** (Переклад українською Р. Лупій).

В аудіовізуальному перекладі окреме питання складає відповідність довжини репліки оригіналу та перекладу. Тому в закадровому перекладі важливі синтаксичні заміни, що допомагають синхронізувати репліки оригіналу та перекладу [4]. Отже, ми вдалися до вилучень словосполук, які не впливають на інформаційне навантаження речення, але при цьому це допомогло зберегти тривалість репліки:

«*Był kapitanem żeglugi wielkiej, czyli dowodził największymi statkami marynarki handlowej bez ograniczeń pojemnościowych*» («Ja і мój tata») // **Він був капітаном, командував найбільшими кораблями торговельного флоту** (Переклад українською Р. Лупій).

Також у фільмі представлено зіткнення поколінь, у діалогах батька і сина часто трапляється нецензурна лексика. Перекладаючи подібні фрагменти українською мовою, ми вдалися до зміни емоційного та стилістичного забарвлення вульгаризмів, наприклад:

«*Chyba się zesrałem*» (Ja і мój tata) // **Мабуть, я напудив в штани** (Переклад українською Р. Лупій).

Аудіовізуальний переклад польського короткометражного фільму Александра Петшака «Ja і мój tata» – фільму про важливі соціокультурні та родинні теми, про відносини між батьками і дітьми, про вплив тяжкої хвороби Альцгеймера на родинне життя – складний процес, який вимагає уваги до мовлення персонажів і деталей сюжету. В аудіовізуальному перекладі важливо зберегти глибину й емоційну насиченість кінодіалогів. Також важливо врахувати культурні особливості цільової аудиторії (українського глядача) для того, щоб зрозуміло передати суть фільму. Варто звернути увагу на граматичні (морфологічні та синтаксичні) відмінності польської та української мов. Необхідно врахувати специфіку закадрового перекладу.

Якісний український закадровий переклад польського короткометражного фільму «Ja і мój tata» Александра Петшака зробить фільм доступним для широкої української аудиторії та збереже його значущість у новому лінгвістичному контексті.

Література

1. Великий тлумачний словник сучасної української мови : Укл. та гол. ред. Олег Єрошенко. Донецьк: 2012. 864 с.

2. Енциклопедія сучасної України. URL: <https://esu.com.ua/>
3. Литвин І. М. Передача конотативної інформації в перекладі. Вісник Черкаського університету. Серія: Філологічні науки. 2015. Випуск 27. С. 11–16.
4. Литвин І. М. Перекладознавство. Навчальний посібник. Вид. 6-те допов. Черкаси : Видавець Ю.А. Чабаненко, 2018. 238 с.

Анна Лященко

вчителька

Черкаська спеціалізована школа І-ІІІ ступенів № 3

викладачка

Черкаський національний університет імені Богдана Хмельницького

(Черкаси, Україна)

СТИЛІСТИЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ВІРША ТАРАСА ШЕВЧЕНКА «ЗАПОВІТ» У ЙОГО ПЕРЕКЛАДІ ФРАНЦУЗЬКОЮ МОВОЮ

Твори Тараса Шевченка є прекрасним зразком стилістичного багатства, художньої досконалості української мови, зразком уміння використовувати народні мовні джерела.

Особливе місце в поезії Тараса Шевченка посідає вірш «Як умру, то поховайте» («Заповіт»). «Із шедевра політичної лірики Шевченка – «Заповіту» – часто починається знайомство народів світу із творчістю співця України. Найвидатніші майстри слова трансформують його засобами рідної мови. Завдяки їхній праці маємо близько 500 перекладів віршів українського генія 147 мовами світу» [4, с. 23].

Переклад «Заповіту» французькою мовою було зроблено Анрі Абрілем, який, крім «Заповіту», переклав рідною мовою ще низку творів Тараса Шевченка.

ЗАПОВІТ

*Як умру, то поховайте
Мене на могилі,
Серед степу широкого,
На Вкраїні милій,
Щоб лани широкополі,
І Дніпро, і кручі
Було видно, було чути,
Як реве ревучий.
Як понесе з України
У синєє море
Кров ворожу отойді я
І лани і гори –
Все покину і полину
До самого бога*

Le TESTEMENT

*Quand je mourrai, enterrez -moi
Au milieu de nos plaines,
Sur un tertre au milieu des steppes
De ma si douce Ukraine
Pour que je voie les champs immenses,
Les rives escarpées,
Que je puisse entendre le Dniepr
Mugir à mon côté.
Quand le fleuve, loin de l'Ukraine,
Dans la mer bleue profonde
Versera le sang ennemi,
Je quitterai ce monde,
Champs et collines Volerai
Au royaume de Dieu*